

آبونه شرائطی

داخلی ، خارجی هریر ایچون
سنه لکی (۲۵۰) ، آلتی آیلنی
(۱۳۰) غروشدور.

[نسخه سی ۵ غروش ،

سنه لکی ۵۲ نسخه در .]

اداره خانه

باب عالی جاده سنه دائره مخصوصه

اخطارات

آبونه بدلی پشیندر

مسئله موافق آثار مع الممنونیه
قبول اولنور . درج ایدله
یازیلر اعاده اولونماز .

الکتاب

دینی ، فلسفی ، علمی ، ادبی هفته لقی مجموعه اسلامیه در

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

باش محرر
محمد خاکف

صاحب و مدیر مسئول
اشرف ادیب

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

عدد : ۳۷۳

۳ محرم ۱۳۳۷

پنجشنبه

۱۰ تشرین اول ۱۳۳۴

جلد ۱۵

غبارتدر . بوابی حق ایسه آیری آیری علتلردن عبارت اولمقله برابر یکدیگرندن آیریله بیلیر . مثلاً بر آدم بریسنک وجودندن برعضوفی اوکیسه نك رضاسیله قطع ایدمك اولور ایسه بونده کرچه او آدمك حق ساقط ایسه ده ذات فعلك معصیت نوعندن معدود بولندیغنه منی حیوانك مزروعاتی اتلاف ایتمی مسئله سنده کرچه حیوانه کوره معصیت موجود دکلسه ده حق الغیره بناءً منعك لزومی نابتدر . شوقدر وارکه بوعلت منع حیوانك ذاته عايد اولوب برمسلمك مالنك ضیاعدن محافظه سی نقطه سنده راجعدر . زیرا تعب و مشق مستلزم اولمادقچه برمسلمك ضیاعه معروض بولنان مالنك محافظه سی هر مسلم اوزرینه واجیدر . حیوانك لاشه یی اکل ایتدیکی و یا خود برقابك ایچنده کی شرابدن ایچدیکی کورلیدیکی تقدیرده منی جهته کیدله میسی اتلاف مزروعاته کی علت منعك حیوانه راجع اولمادیغنی ارايه ایدر . علت منع حیوانه راجع اولسیدی حیوانك لاشه ایله شرابدن دخی منی لازم کلیدی .

حیدری زاده -
ابراهیم

خرستیانلق نظرنده اسلام

— ۱ —

«تهدیت البغضاء من افواههم وما تحفی صدورهم
اکبر قدینا لکم الايات ان کنتم تعقلون»

کچن آی «اوج آیلق» نامنده کی انکلیزجه رساله افکار و مطالعاتنه بیوک بر قیمت و اهمیت عطف ایتدیکی بر طاقم کسه لرك مقاله یی حای اوله رق موقع انتشاره چیقمشدر .

حقیقه غریبدرکه : بو رساله شرقده انکلیزم ایمراطورلغنك اك اساسلی بر عنصرینی تشکیل ایتکده اولان میلیونلرجه مسلمانلرك شوزمانده اولسون حسیانه حرمت قیدنده بولنیور ؛ بریتانیا حکومتنه ایفا ایتدکری عسکری و مادی خدمت و معاونتله فارشی هیچ بر منتدارلق حس ایتور . بوبله شیلر بر طرفه طورسون . بالعکس «اسلام عقبه سی» عنوانی آلتنده بر مقاله طوتدیره زق بونده مسلمانلری فکرنبه خطرناک بر تعصب بسله مکده اولمقله اتهامه ایتکه قالدیشور ؛ دین مبین اسلامی بشریتک ترقیسی ، حیات اجتماعی نك صلاح و انتظامی ، غربک مدنی امتزایله طوائف اسلامییه آره سنده بر آهنگ امتزاج حصولی کی غایه لرك تحقیقی بولنده مهم بر مانعه تشکیل ایتکه شایبه دار کوسترمک ایستور .

مقاله نك حای اولدینی افکاری تلخیص ایدوبده مدافعاتی بونک اوزرینه بنا ایتهدنسه اسلامه دخل و تعریضی حای اولان نقطه لری حرف بحرف مناقشه ایدمك بو قومک دین مینه و اهله

کی تجسس حاجت قالمدن خانه داخلده جریان ایتکده اولان شیلری جاده وزقاقدن کچنلره اسماع و اعلان ایدن احوالك وقوعی ده احتساب وظیفه سنك ایفاسنی استلزام ایدمک چکی محتاج ایضاح دکلدر . مع مافیہ بوکی مسائله تجسس معناسنی افاده ایدن احوالندن دخی صوک هرجه ده توقی ایتک لازمدر . حتی بر فاسقک بالطوسی و یا سار لباسی آلتنده کیزله مش اولدینی مشاهده اولان شیک شراب شیشه سندن عبارت اولدیغنه دائر بر علامت مخصوصه کورمدکجه «اوشیشه نك شراب اولوب اولمادیغنی آکلایه جیم ، چیقار کوریم» دییه مز . چونکه اوکیسه نك فسق ایله اشتهازی نزدنده کی شیشه نك هر حالده شراب اولماسنی ایجاب ایتدیر مز . اوله بیایرکه ارشیشه سرکه و یا باشقه برشیدر . فاسقک ده سائر ناس کی بوکی شیلره احتیاسی وارددر . مجرد آنی اخفا ایتمی محرماندن اولدیغنه دلالت ایتز . زیرا انسانك بر شیشی اخفاده بر جوق مقاصدی اوله بیلیر .

۴ — منکرک اجتهاده حاجت مس ایتکسزین منکر اولدیغنك معلوم اولماسیدر . بناءً علیه محل اجتهاد اولان مسائله حسب وظیفه سی تعلق ایتز . شو حالده صیرتلان و کلا آنی اکل ایدن بر شافعی حقنده بر حنفینک و مسکرنوعندن اولیان نیندی ایچین و یا خود ذوی الارحامدن اولق صفتیه ارثه نائل اولان بر حنفی حقنده بر شافعی نك احتساب وظیفه سی ایفایه شرعاً حق یوقدر . بوقیلدن اولان بر جوق مسائل شرعییه بو حکم جاریدر . هر مسلمك تابع اولدینی مجتهدک رایینه اتباع ایتمی مجبور یار .

محتسب علیه و تعبی آخرله فعل ممنوعک مرتکبی اولان کیسه یه کنبجه فعل ممنوعک منکر عد اولنه حق صورتده محتسب علیهن صدور ایتش اولماسی شرطدر . بونک ایچونده محتسب علیهن یالکز اولماسی کافیدر . مکلف و یا خود بمنز اولماسی شرط دکلدر . مکلف اولمایان صینک شرب خردن ، بمنز اولیان مجنونک زنادن منی شو اصل واساسدن تفرع ایدر .

صینک شرب خردن ، مجنونک زنادن منی لازم کلیدیکی کی بر حیوانك دخی بریسنک مزروعاته کیروب اتلافی حالده منی جهته کیدلمسک ایجابات شرعییه دن بولنه سنده نظراً محتسب علیهن مجرد حیوان اولماسنكده کافی اولدینی وارد خاطر اوله بیلیرسه ده حیوانك مزروعاته دخولدن منی کیفیتی حسب دنیلان امر بالمعروف ونهی عن المنکر اساسنه داخل دکلدر . چونکه حسب حد ذاتنده محتسب علیهن حق اللهدن طولای منکرندن منع ایتکدن عبارتدرکه منکرندن مفارقتی مستلزم اولان بو صورت معالیه محتسب علیهن حقنده بر نوع صیانت دیمکدر . صینک شرب خردن ، مجنونک زنادن منی ده حق الله مستنددر . انسانك مزروعاتی اتلافدن منی ده ایکی حقه مستنددر . بریسی فعلنک معاصیدن معدود اولدوغنه نظراً حق اللهدن ، دیگرده مالی اتلاف ایدلمش اولان شخصه نظراً حق العبددن

اونلرک بوا دعالرینی عقل وانصاف داد ژرمنده ردو جرعه کیریشمزدن
اول شوراده مقصده اساس اوله حق بعض تمهیدانده بولمقی ضروری
عد ایدیورز :

معلوم رکه امتلرک معاش ومعاذه، یاخودیا لکنز معاشه عائد شوینده
نائل اولاجقاری سعادتک درجه سی نفس انسانیده اغیاری دخی
ایده چک حالانه یاناشنامه سی، موطن شردن اوزاق دور
ایدن حسیات، زاجرته نک قوت ومتانقله متناسبدر. چونکه انسان
مناسبات متقابلهلرنده بوتون معناسیله مستقیانه حرکت
درلو حس تمدی وتجاوزدن آزاده بر صمیمیت بسله مهلری کبی
بر غایه بی تأمین ایتک نه قوانین وشرایع وضعیه نک، نه ده اونلرک تنفیذ
واجراسنی کافل اولان محاکمک اقتداری داخلنده دکلدن. بونلرک بو
یولده کوستره بیله جکری موفقیت پک محدوددر. اولیه قباحتر، اذای
غیره بادی اولیه حاللر واردرکه اونلری بشرک سعادتنی تأمین ایتک،
فالقلره میدان ویرمامک وظیفه لریله مکلف اولانلرک کوزلرینک
کورسی بیله امکان خارجنده در. «ان النفس لامارة بالسوء»

نفوس اماره نک هم صاحب لرینه، همده اطرافنده کلمه نه ضررلر
ایراث ایتکده اولدینغه دائر اوزون اوزادی سوز سویله مکه احتیاج
کورمیورم؛ بشریتک وجود بولدینی کوندن بوکونه قدرکره ارضک
هر طرفنده محکمه لر تشکیلی، انسانلر آرمسنده متادیاً تحذات ایدن
مخاصمه ومجادله لری فصل وحسم وظیفه سیله مکلف حاکم لر تعیین
مسئله سی جمعیات بشریه نک اک مهم واک اساسلی بر مشغله سی اولدینی
حقیقتی بزی بو یولده اختیار کلفندن وارسته برافیر اعتقادنده یم.
بزم شوراده انظار دقتی جلب ایتکده لزوم حس ایتدیکمز بر جهت
وارکه اوده خلقتدن بر قسمنک دیگر بر قسم اوزرنده نفوذ ومکانت
صاحب اوله سی، بونلردن بعضلرینک شوارتکاب ایدیلن جرائم وجنایاتک
فاعللرندن حساب صورمق وظیفه سی درعهده ایتهلری امتلرک سعادت
حاللرینی، آرمهلرنده دعائم امن وسلامتک تقررنی کافل اوله میه جنی
مسئله سیدر. طبیعت بشرده اولیه شاعتلر وارکه دیگر معنوی برطاقم
عامللردن دوغمه زواجر نفسیه اولمه بیوک بیوک فتنه لره، جهانشمول
فلاکتلره منجر اوله جغنده هیچ شبهه یوقدر.

عجا محکمه لر یالانچیلق، حقد وکین، حسد، بدخواهلق، حرص
وشربه، بخل وامساک کبی اخلاق ردیشه ایله فصل مجادله ایده بیله چک؟
بوکبی امراض نفسیه دوا ساز اوله رقی بشریت عالمی بونلرک نتایج
مضره سندن قور تارمق خصوصنده نه کبی وساطه مراجعت ایده چک؟
تاریخ بشریت بزه کوستریورکه انسان انسان اوله لی ایکی شی
یان یانه یورو مکدن بر آن خالی قالمشدر.

بنی اسرائیل ودها اونلردن اولکی امتلرده حاکم لر جنایات وسائر
دنوی معاملات حقنده حکم لر ویرمکه مشغول ایکن یانی باشلرنده
مرشدلر، واعظلر، مندرلر بولنیور، بونلرک وظیفه لری اخلاقی تهذیب،
نفوسی تربیه، ارواحی طبایع سفیلهدن تطهیره انحصار ایدیوردی.

قارش نه کبی افکار و حسیات ایله مشیوع اولدقلرینی میدانه قویمنی
مناسب عد ایدیورز. اول امرده شوراسنی اخطار ایدلم که حقایق
اسلامیه بی ایضاح وتشریح وادیسنده سویله جکمز سوزلرله اونلرک بزه
قارش بسله مکده اولدقلری کین وغرضی ازاله ایتک، میل ومودت لرینی
قازانمق کبی بر مقصده خدمت ایتک فکرندم دکلز. چونکه «ولن
ترضی عنک الیهود ولاالنصارى حتى تتبع ملتهم» و«لا یألوکم خیالا
ودوا ما عتم قد بدت البغضاء من افواههم وما تخفی صدورهم اکبر»
کبی آیتلرله قرآن بزه، مسلمان قالدغه خرسیتانلق عالمک نظر خوشنوه
دیسنی قازانمقلمز بر خیال محال اولدینی حقیقتنی قطعی بر صورتده
آکلامشدر. بو حقیقت میدانده طورورکن طبعیدرکه بو آدملرک
له ویا علم مزده ویرم جکری حکمده کنیدیلرندن بیطرفانه بر حرکت
بکله مک عبثله اشتغال دیمک اولدینی کبی واضح ومؤثر برهانلرله استناد
ایتمدن کنیدیلرینی مؤاخذه قالدغه خرسیتانلق عالمک نظر خوشنوه
بشقه بر شی اتاج ایتز.

مقاله صاحبی اوله اسلامک کوزل کوردیکی شیرینی صایوبدوکیور؛
قارئینک فکرلرینی اولامق، آلت طرفده قرآن، دین توحیده،
صاحب شریعت صلی الله علیه وسلم اقدیمزه یامایه جنی تقیصه لره ذهنلرنده بر
حاضر لاق ایچون بودینده کوزل کوردیکی قواعد و اساسانه قارش
قدیرکارلغنی اظهار خصوصنده بر لحظه تردد ایتدیکی سویلیور؛
سکرده اسلامک معایب وتقایصنی اجمالاً بیان ایتکله کتفا ایده جکی،
بو باده فضله سوز سویلکه لزوم کورم دیکنی بیان ایدیور، وعقانه
بو صوک قیدی علاوه ایتکله قارئلره نقایص اسلام دییه سرد ایده جکی
شیرک محرره فضله یازی یازمق، مطالعه ایدلره دلائل وایضاحات
طلب ایتک کلفتنی اختیاره لزوم حس ایتدیرمه چک درجه بدیهی برر
حقیقت اولدینی فکر وقناعتنی تلقین ایتک کبی بر قورنازلق یا یمش اولیور.
بالکیز اسلام علمدارلنی ایدن بو وامثالی مطبوعات مطالعه وتعیب
ایدن بز مسلمانلره بر وظیفه ترتب ایدیورکه اوده بو کیلرک دینه
رخه آجق ایچون طوتدقلری تسویلات یوللرینی تجسس وتعیب
خصوصنده اصلا غافل داوزانامق، اونلرک تغلیط افکار بولنده
استناد ایتدکلری سفسطه لری قطعی ومتین دلائل وبراهین قوتیه محو
وتباه ایتکدر. بزعهده مزه ترتب ایدن وظیفه دینه ووجدانیه منری
بو یولده ایفا ایتزسه کهم بیوک بر کناه ایشله مش، همده حقیقتنه استناد
ایتمکسزین خصم طرفندن سرد ایدیلن افکار واهییه ذیلانیه بر صورتده
سرفرو ایتش اولورز.

محرره اسلامه قارش سرد ایتدیکی سلسله تقایصه شونظریه بی
مبدأ اتخاذ ایدیور :

«قرآن الهی عظمت ذاتیه سیله متناسب برطرزده وصف وتعرف ایده میور؛
ذات حق بهرک احتیاجاته غیرکافی بر صورتده تصویر ایتدیکی کبی خرسیتانلق
رکن اصلیه اولان تثلیث خصوصنده مناقشه کیریشمکه بیوک بر خطا ارتکاب
ایدیور: ابوه عامه قدسیه دن تلقی وحی شرفندن مجریمیتی اعتراف ایتکله
نوفنی مسیحک مرتبه سندن پک آشغیه دوشوریور.»

تحتفظه چاره آرامنه باشلار ؛ نفس لوايه نك تأثير ارشاديله يابدقلاينه حقيقى توبه ايدر ، مسلك استقامتدن آيرلماق ايچون كندنده قطعى وصيمى بر عزم پيدا اولور .

شمى كندى كنديمزه ، بو وجدان نصل حاصل اولور ؟ سؤالى ايراد ايدم بيليرز . معلومدر كه ؛ كرك عقلى ، كرك روحانى بتون قواى انسانيه معين ومطرر بر اصول ، ثابت بر نظام دائمه سنده يورويوب كيدر ؛ انسان ايلك يارادليني زمان كنديه بر عقل مودوعدركه بوكا عقل استعدادى ياخود عقل بالقوه دييلير ؛ معناسى انسانك فكر ، حفظ وارادهيه صلاحيت استعداديدر . بالاخره يواش يواش عقل فعلى نشو . و نما بولمه باشلاركه بوده قوه استعداديه نك تعلق ايتديكى اشياى جزئيه نك تعاقبتدن حاصل اولمه تجربه لرله وجود بولور ؛ وانسانده علم ، حفظ ، اراده ، لذت والم كهي احساسات زياده لشدكه عقل فعلى ده تزايد ايدر . عقل فعلى راسخ ومتين برحاله كلكدن ، كندندن بر طاقم اختراعات صادر اوله جق ، مادييات ومعنوياتي تدبير وتنسيق فيض واستعداديني كوسترمه بيله جك چاغه كيردكدن صكره « عقل بالملك » نامى آليز .

بو بىحى دها زياده تعميق بزي اصل مقصوددن اوزاقلاشديره جنى جهته دها فضله معلومات آلىق ايتيانلرك « علم النفس » كتسابلرينه مراجعت ايتمه رى ايجاب ايدر ؛ بوراده شوقدر ايضاحات ويرمك كمزده قواى عقليه حقه ده سويله ن سوزلرك تماميله وجدان وشعور بجهته تطابق ايتكمده اولدينى كوسترمك ايچوندر .

اوت ، انسان ياراديلور ؛ مع مافيه ، بالجله مخلوقات آره سنده بر سنت الهيه اولان قانون تكامله نظرآ انسان نصل احسن تقويم اوزره ياراديلش ايسه اودرجه عقليه ايله ، وجدان وشعور قوتلرينك منديج بولندينى مراتب واطوار ايله سارنوع حيوانات اوزرينه فضيلت وره جان قازانمشدر .

عقل نصل ، ايضاح ايتديكمز وجهله ، طبيعى برحاله متوالى اوج طور ومرتبه تحييريورسه وجدانده حال بويلادر . ايلك مرتبه سى وجدان استعداديدر كه قوه باطنه نك حيات عالمده وظيفه سنى حقيه وحدود معينه سى داخلنده ايفايه صلاحيت واستعدادى ديمكدر . وجدان استعدادى متوالى ممارسه لرله كسب قوت ايدم ايدم بر قوه محضه ، براستعداد مجرد اولقى درجه سندن چيقه رق وجدان فعلى مرتبه سنه ترقى ايدر .

مثال اوله رق بر قاچ كنچ چوجك بت پرستلر ، يهوديلر ، خريستيانلر ، مجوسيلر ، بوديلر آره سنده ، ديكر بر قاچكده اباحيه ، صوفيه ، شيعه ، ماديون وسائر مياننده يتشمع اولدقلاينى فرض ايدم . صكره ده بونلرك طاشيدقلارى وجدانلرى كه ، حقيقتده خير وشرك برر تحليكه اولدقلارى حسن وقبحه نسبتله تصرفات فردييه ي اولچمك ايچون قلبلرك برر كوشه سنه ، صدرلرك كيزلى برر نقطه سنه قورولش ميزان نفس اولمقدن بشقه برشى دكلدر ، آراشديرم .

چونكه بو جهتلر ايهال ايديايرسته ، اسباب مداواتلرى نظر اعتنادن دور طوتيلورسه خلق آره سنده كوندن كونه قنالقرك چوغالهمسى ، محاكمه قضاتك حضور وسكون طاميه ي تأميندن عاجز بر موقعده قالمه سى ضرورى ايدى . ايشته بو حكيمه مبنيدركه اعصار سالفه دن هيچ برى قرآنك بزه خبر ويرديكى ، ويرمديكى حدسز حساسينز انبىادن خالى قالمامشدر « وان من امة الا خلا فيها نذير » .

بو مسئله ده الحاد مسلكنه سالك ماديون بيله بزمه هم افكاردرلر . ذات اقدسك وجوديني انكار ايتدكلرى ، سماوى وعد ووعيدلره اعتقادلرى اولماديني حالده اولنرده درلو درلو واسطه لرله مراجعتله نفوسى تهذيب وتربيه نك ضرورى بر كيفيت اولدينى اعتراف ايديلورلر . فرانسلر ، سائر غربى مللر يازدقلارى اثرلر ، وضع ايتدكلرى قانونلره عنصرلرينك صلاح و تكمله خدمت ايتكه چاليشيورلر ؛ بونلرك عدم اعتقاد والحادلرى ، روح وروحانيات انكار خصوصنده كى مفرط تعصبلى ، هر شئي مباح كورمك وكوسترمك خصوصنده غلو درجه سنه واران غيرت واقداملرى مليلرينك تربيه وتهذيب ايچون اتخاذ تدابير مجبوريتدن كنديلرينى وارسته قيلميور . بشريتك حالنى اصلاح ، اولى اساسلى ودائى بر سعادت وسكينته ، مظهر ايتك خصوصنده قيود مادييه واحكام قضائيه نك تاثيرى غير كافى اولدينى اولنرده آكلايورلر . بز ، تهذيب اقوام ايچون اونلرك وضع ايتش اولدقلارى قانونلرك حيات مادييه جه بشريتى آراديني غاييه ايصال ايتكه بوجهله كافى كله ميه جكنى بالاخره كنديلرله اوزون اوزادى مناقشه ايدم جكز . شورايه قدر بسط ايتديكمز ايضاحاتدن آكلاشيلدى كه بشرك نظام حياتك مهم برركنى ، سعادتك اساسلى بر شرطى ، انسانلق طالمده نفس اماره يه نفس لوايه نك قرين وتوأم اوله سى ، نفوس انسانيه ده ينه كنديسندن ، قواى زاجره بولنه سيدر . بونلر اولورسنه نفس صاحبلى كونك برنده ديوان حكم و قضايه چكيله جكنى ، نكهبان افعالى اولانلرك محاسبه لرينه معروض قاله جغنى عقلى كسر ، قصاص و جزاى مثلى محقق عد ايدرده آمال و هوساتنه تبعيت خصوصنده كنديني مطلق العنان فرض ايدم مز ؛ بر قباحه ايشله ملك ايتديكى ، قلبنده غل و غش ، كين و غرض حسلى غلبه سانه كلكي ، نفس اماره سى مكرو خدعه يوللرينه صابمق ايچون تسويلاتده بولندينى زمان وجدانى ، شعور قلبيسى بو كونه مساوى يي اقتحام ايچون آياق آتمه سنه ، اعضاى وجودندن هر هانكى يرينى قيميلداتمه سنه مانع وحائل اولورلر . بو تمايلات نفسانيه آرتق قوروتقى ، امل ، قصد و نيت مرتبه سندن ايلرى كچه مز . اوت انسانلر ايچنده زله يه دوچار اولان ، وقت وقت زواجر نفسيه سى هوسات نفسانيه سنه غلبه ايدم ميانلرده بولنه بيلير . فقط بوكيلرى درعقب نفس لوايه قارشىلايه رق شدتله لوم و توييخ ، حركاتى تنقيد ايتكه باشلار ، مالك اولدينى بتون وسائط ترهيب وتحذير ايله تصحيح سيرته اجبار ايدر . و او زمان قلب ، اولجه طوفان خاطرلره يبانجى بر نظرله باقمه ، شامتلرندن

باشلی باشنه حکمک وظیفه سنی ایفا ایدہ بیلیمک حق و صلاحیتی حائز دکلدر .

بلاد متمدنه نامی ویریلن یرلرده الیوم جاری اولان حیات قدر المزدہ مادیونی مہوت ولال برافہ حق، عقول بشریہ نک یا لکڑباشنه حسن ایله قییح، خیر ایله شری تمیزہ، احوال بشری تنظیم کافی کلہ جکئی ظن ایدنلرک دیلارینی کسه جک قطعی بر دلیل اولہ ماز، الحادک عمومی بر شکل آلدینی، شئون عبادی تنظیم، سعادت عامہ بی تأمین ایچون اساسی چارہلر بولمق خصوصاً سندہ ادیاندن دہا فضلہ تأثیر و قدرت کوسترہ بیلہ جکئہ اہالیسنک صاغلام برقاعت حاصل ایتدیکی بویرلری کیدوب کورمہ لی؛ صر تزلزہ کی ردای ادیان چورویوب دوکولمش، خالق یکانہ ایله علاقہ لری کسيلمش، وجدان نامی ویردکاری شیدن آلہ جقلری تأثیر و قوتلہ تربیۃ نفس امکانہ صارصلماز برقاعت حاصل ایتمش اولان اہالیسیلہ تماسدہ بولمہ لی دہ کورمہ لی کہ اویرلرک محیط سفیلندہ نہ ایکنرئج حاللر، نہ فالقلر، نہ ضررلر، نہ حیلہ و دیسیسلر یاشایور! محکمہلر دعوا جیلرلہ، محبس لرمجرملرلہ طولوب طاشیور! ارہ لرندہ کی مناسبانہ سوء نیت، شیطن و تزویر، ایکی یوزللیک حاکم اولدینی ایچون قبلر یکدیگرہ قارشی حس احترازدن قورٹیلہ میور. بومتمدن مملکتلرک الک بیولہ واک محتشم لرندہ بولندق؛ اورالردہ کوردیکمز فناقلر، ملعت و مضرتلر بزم ششو قناعتمزی تأیید ایتدی کہ: علوم وقون مادیدہ قدرت خارقه کوسترہ کلہ تمایز لایتمش اولان مدنیت حاضرہ ایچندہ بولندیغمز عصرک عظمتنہ، کچن عصرلرہ تفوقنہ سبب اولقلہ برابر مادی و معنوی فناقلرک مدھش صورتدہ میدان آلمہ سنہ پک قوتلی بر صورتدہ یاردیم ایتشد. اوت اورالردہ فناقل بر صورتدہ تعمم ایتشد کہ عقل ہر کون انظار حیرت و تقدیرہ مدھش خارقلر عرض ایدن بومدنیتک قدرت و قوتی اوکندہ بروضع تجیل و خشوعی آلسون، یوقسہ مادہ نک روحہ غلبہ سنی تسہیل ایدہ رک بوسیلہ بشریتک الفت و صمیمیت، برو معاونت چس لرندن، حق و نصفی التزام، معاملاتدہ اعتدال، حقوق ناسہ حرمت و رعایت فضلن لرندن استفادہ سنہ مانع اولدینی ایچون لعنتی ایتسون، بردرلو کسیدرہ مز .

عبدالعزیز چاویش

فہیات :

علمک شاہ آری : اہرام

تاریخک قرا کلق زمانلری آیدینلاشدقہ فہرک غرور علمیی قاراریور؛ صوک زمانلرک فی فتوحاتندن ظن اولان معلوماتک، اقوام قدیمہ عندندہ تماماً مجهول اولدینی میدانہ حقیقور. ہم بو حقایق یا لکڑ نظریات ساحہ سندہ تجلی ایتبور؛ ہر آرزو ایدہ نک کورہ جکی، تدقیق ایدہ بیلہ جکی آنا ریلہ، آبدات ایله ثابت اولیور .

کورورزکہ بونلرک شرائط حیاتیہ، اشکال اجتماعیہ لرندہ موجود تنوع و تفایر قدر وجدان لرندہ مخالف و تباین وارد. بروجدان مثلاً مسیحہ عبادتی چرکین کورر؛ بروجدان توحیدہ قائل اولمق شنیع بر کیفیت عد ایدر؛ دیگرى آتشہ پرستش ایدہ نہ نظر حقارتلہ باقار؛ بر دیگرى حلولہ قائل اولورده باری تعالیٰ رحلردہ قرار ایتکدن، انسانک اجزای وجودی آرہ سندہ سر یاندن تنزیہ و تقدیس ایدنلری تکفیرہ قالدیشیر .

بردہ دونوب عالم اجتماعیانہ باقم؛ بر وجدان کورہ جکزکہ قیز قاردہ شنی نکاح ایتکی منفور بر حرکت تلقی ایدیور، دیگر بروجدانہ تصادف ایہ جکزکہ دکل بوندہ، حتی اوز قیز اولادیلہ ازدواجدہ بآس کورمیور؛ دیگرى ارضاعی نسب و صہریت درجہ سندہ موجب حرمت عد ایدیور، دیگر بری سود قاردہ شیلہ اجنبی بر قادین آرہ سندہ ہیچ بر فرق کورمیور؛ کذلک بر وجدان کورہ جکزکہ طلاق و تعدد زوجاندہ بر محذور تصور ایتبور؛ دیگر بروجدان مطلق بر طرز دہ طلاق شنیع بر معاملہ تلقی و فاعلی مؤبدأ حبسہ محکوم ایدیور. صکرہ عینی کسلر احوال تبدل ایتدیکہ انقلابات زمان ایجابانہ توفیق حرکی موافق کوریور. بویلہ وجدانی قناعتلرک اساسی بر صورتدہ تحولہ جمعیات بشریہ نک بالخاصہ نصرانیت و بودا و سائرہ مذہب لرنہ سالک اولوب دہ مبادی بر صورتدہ تحلیل و تحریم، اطلاق و تقید، تغیر و تبدل ایلہ مشغول اولانلرک تاریخ انقلابانی تدقیق ایدنلر بی نہایہ مثال بولہ بیلرلر .

بو حقیقتی دہا واضح بر صورتلہ کورہ بیلیمک ایچون امتلر آرہ. سندہ کی مختلف عادات و شئونہ، اصول حیات و معاشرہ عطف نظر ایدلسون، کوریلہ جکدر کہ بوامتلرک، یاشایشلری، طرز تفکرلری بری برینہ اویمادینی ایچون ہیچ بروقت قبلری بری برینہ ایصیناز، قائلری قایناماز. بودائی منافرتک اسبابی تدقیق ایدلسون، آکلا. شیلہ جقدرکہ بونک یکانہ سائق ہر فردک، یتشدیکی محیطدن وجود بولمش، او محیطک عادات، افکار، علوم و معاملاتیلہ پرورش یاب اولمش اولان وجدان خصوصیسندن بشقہ برشی دکلدر. سوزی خلاصہ ایتک لازمہ دینیلہ بیلرکہ، محاسن و مساوی بی، مضرات و منافعی اولچمک ایچون بر میزان قلییدن عبارت اولان وجدان بیان ایتدی کمز بر طاقم مؤثرات خارجہ نک طوغوردینی بر جنیندن، آحادک ایچندہ یاشادینی کونا کون اجتماعی حیاتلرک ویردیکی نمرہ دن بشقہ برشی دکلدر .

بوکابناء مختلف محیطلردہ یاشایان آحادک استقباح و استحسان خصوصلرندہ صرف وجدانک حکم و تقدیرنہ اعتماد سوقیلہ برینک دیگرینہ نبیت ایتسی معناسز بر حرکت، بلکہ برنوع جہالتدر. کذلک کلیشی کوزل پیدا اولمش بروجدان افکار و افعالک قیمت و ماہیتی تقدیر ایچون میزان اتخاذا ایتک دہ بیوک بر خطادر. چونکہ حسن و قبح مسئلہ لرندہ آمال و احتراصات نفسانیہ الندہ بازیحہ اولان عقول بشریہ